

Az elvek csak alibiként szolgáltak

Most még túl nagy a mozgás

A decemberben megalakult Liberális klub idején első vendégeként a héten **Eörsi Istvánnal** találkoztak az érdeklődők a városi könyvtárban.

A beszélgetés elején a klub szervezője ismertette az író változatos életútját, aki minden műfajban otthonos. Verset, drámát, kritikát, publicisztikát, tanulmányt, novellát, humoreszket ír, de kiterjedt műfordítói tevékenységet is folytat. Az egykori „Lukács-tanítvány”, aki magyarra ültette át a mester „Az esztétika sajátosságai” című művét, sajtós színlírat, érdekes egyéniség a mai magyar kulturális és politikai közéletben. A magukat liberálisnak valló szabaddemokraták közül is kiemelkedik erős szociális érzékenységgel.

A bemutatásra válaszolva az író — aki tagja ugyan az SZDSZ vezető tanácsának, de nem vállalt „honatyai” funkciót — feltette a kérdést: egyáltalán mennyire fontosak nekünk az elvek? **Eörsi István** szerint a letűnt rendszerben mindig az elvek nevében kormányoztak bennünket, de ez csak a mindenkori hatalomgyakorlás alibije volt. Példának felhozta „Különremény” című könyvének történetét. Amikor 1971-ben betiltották, a pártközpont egyik mindenható embere közölte vele, hogy ameddig a párt érdeke megkívánja 1956 ellenforradalomnak nyilvánítását, addig annak megítélése, hivatalos értékelése nem változik. A hatalom eme földi helytartóját valóban nem érdekelte, hogy mi történt akkor, talán nem is ismerte. De valamire hivatkozva megfellebbezhetetlen döntést hozott. Az író számára ez a megdöbbentő élmény véglegesítette a korábban már tapasztaltakat, vagyis az elvek mindig alibiként szolgáltak.

Véleménye szerint Magyarországon — talán éppen ezért,

a fentiek következményeként — nem az elvek alapján szerveződtek meg a pártok, mint Nyugat-Európában. Sokkal inkább morális döntések és kulturális hagyományok alapján. Amikor a korabeli, kibontakozó demokratikus ellenzék 1977-ben első aláírásgyűjtő akcióját megszervezte, lényegében arra utalt, hogy felmondja az országban az előző években kialakított konszenzust. A „több húst adunk, ha tisztelték a hatalmat” rossz kompromisszum volt. Akik ezt felismerték, azok zömében „urbanus gyökereken” nevelkedtek. Szemben a népies gondolkodással, akik szerint a hatalommal minden körülmények között tartani kell a kapcsolatot, mert a népen csak így lehet segíteni. Ez utóbbiakból alakult ki a Demokrata Fórum magja.

A résztvevők közül többen föltekinttek a kérdést: ha ez így van, ha az SZDSZ valódi ellenzéknek tartja magát, akkor mit csinál a Parlamentben és azon kívül? Hiszen nem látszik eléggé markánsnak a párt.

Eörsi István sokoldalúan kifejtette szintézisét arról, hogy a szabadság és egyenlőség mi-féle egységét kellene nálunk megteremteni, ami egyúttal — mint a kérdés is jelzi — az SZDSZ fő dilemmája is. A gazdaságot miként lehetne liberalizálni, hogy közben a szociális szempontokról se feledkezzünk el? Mi lesz a kultúrával szubvenciók nélkül, mi lesz a szociálisan gyengékel? Az író és a résztvevők megegyeztek abban, hogy piacgazdaság kell, de a liberalizmus — a szabadság és egyenlőség szintéziseként — abszolút fokon aligha valósítható meg. Minthogy a nemzeti vagyion sem osztható szét egyenlőségi alapon — noha privatizálni muszáj —, hiszen közben termelni, élni kell.

Eörsi szeretné, ha az SZDSZ egésze szociálliberális irányba

tolódna el, bár kétségtelen, hogy ehhez néhány kifejezésünket — mint baloldal, szocialista — újra rehabilitálni kellene, hiszen az elmúlt 40 évben igencsak lejáratódtak. Az író mély részvétet érez az emberek iránt, szocialistának vallja magát, persze nem a fogalom marxi értelmében, mint Lukács György. Ugyanakkor továbbra is materialista marad,

Egy kérdés azt feszegette: drámát ír-e még **Eörsi István**? „Hát ez az: most túl nagy a mozgás, túl sokat dühöngök a napi pálfordulásokon”, márpedig a drámaíráshoz távlat, kellő rálátás kell. Mindenesetre ő maga optimista, s a beszélgetésen részt vevők szintén bizakodnak abban, hogy ez nem az író külön véleménye...

(tóth)

CEGL
Minden

Minden